

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน
โรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วม
ตามสภาพจริง ตำบลแก้มอ้น อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

The Study of the Relationship Interpersonal Factors with Preventive Behavior
Dengue Hemorrhagic Fever (DHF) Participation Development among Village
Health Volunteers Kamoun Subdistrict, Ratchaburi Province

ศิริพร เรืองรักษ์^{1*} ศุภัสสร เจริญฉิม¹ สมพิศ ม่วงพารา¹ สิรินทรา วิทิตสกุลวัฒน์¹ สุทธิดา มูลหา¹
หทัยภัทร เพชรแพง¹ อภัสสร ยอดเกื้อ¹ อรพิมล นามประสพ¹ และหทัยชนก บัวเจริญ¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*594991043@webmail.npru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริงของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแก้มอ้น อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 75 คน ได้มาจากคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบใช้ความน่าจะเป็น แบบการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกาปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ การศึกษา และอายุการทำงานในระดับน้อยมากอย่างไม่มีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมกาปฏิบัติงาน ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ การศึกษา และอายุการทำงานในระดับน้อยมากอย่างไม่มีนัยสำคัญ ด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การศึกษาที่สูงจะทำให้การมีส่วนร่วมน้อยลง

คำสำคัญ: โรคไข้เลือดออก พฤติกรรมกาป้องกันโรค อาสาสมัครสาธารณสุข การทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง

Abstract

This study aims to 1) Investigate the relationship of interpersonal factors and preventive behaviors of Dengue Hemorrhagic Fever (DHF) occurrences among Village Health Volunteers of Kamoun subdistrict, Ratchaburi province 2 Identify the correlation factors of collaborative activities and participation for preventive behaviors among Dengue Hemorrhagic Fever development among the Village Health Volunteers. Quantitative Research was employed as correlative study which included key informant interviews, group discussions, questionnaires and observations were carried out. The sample of 75 Village Health Volunteers was selected through the use of systematic sampling technique. The results of the study emphasized 1) Preventive behaviors for Dengue Hemorrhagic Fever were not significantly related to age, occupation, status, income, education and working age in low level. The attitude was not significantly related to age, occupation, income, and education and working age in very low level. Participation was related to education significantly values ($p < 0.05$) but health volunteer are higher education, they will be decreased participation.

Keywords: dengue hemorrhagic fever, preventive behavior, village health volunteers, participatory

1. บทนำ

โรคไข้เลือดออก เป็นโรคติดต่อที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยสูงขึ้นตลอดเวลา 30 ปีที่ผ่านมา สำหรับทวีปเอเชีย โดยเฉพาะเอเชียใต้และเอเชียอาคเนย์ มีการเพิ่มของผู้ป่วยเกือบทุกประเทศ พบระบาด ครั้งแรกที่ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อ พ.ศ. 2497 และต่อมาระบาดในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2501 อัตราผู้ป่วยตาย ร้อยละ 14 ในระยะ 5 ปี ต่อจากนั้นก็มียุทธศาสตร์ผู้ป่วยไข้เลือดออกทุกปี ส่วนใหญ่รายงานจากกรุงเทพฯ การระบาดเป็นแบบปีหนึ่งสูงและปีถัดมาลดต่ำลง ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ และรูปแบบการระบาดของโรคไข้เลือดออกก็ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นแบบปีเว้นปี มาเป็นแบบสูง 2 ปีแล้วลดต่ำลง หรือลดต่ำลง 2 ปีแล้วเพิ่มสูงขึ้น ส่วนใหญ่พบในกลุ่มอายุ 10 - 25 ปี (สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

จากรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พ.ศ.2561 ที่ได้รับจากเครือข่ายระดับตำบล อำเภอและประเทศ เพื่อทราบลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเสียชีวิตและปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาระบาดของโรคไข้เลือดออกในประเทศไทย พบว่าสถานการณ์โรคไข้เลือดออก ในปี พ.ศ. 2561 มีรายงานผู้ป่วยโรค สะสมรวม 35,754 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 54.31 ต่อประชากรแสนคน จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.38 (1.43 เท่า) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 ณ ช่วงเวลาเดียวกัน (ข้อมูลจากระบบรายงานเฝ้าระวังโรค 506 สำนักระบาดวิทยาของสำนักระบาดวิทยากรมควบคุมโรค ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2561)

จากข้อมูลการรายงานสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในระดับประเทศ ผู้ป่วย (ราย) ตั้งแต่ปี 2556 - 2561 พบว่ามีการระบาดของโรคไข้เลือดออก ดังนี้ 96,220, 18,293, 46,461, 25,037, 24,259 และ 35,754 โดยมีอัตราป่วย 150.17, 28.16, 71.34, 38.27, 37.08 และ 54.31 ต่อแสนประชากร และปี พ.ศ.2561 จังหวัดราชบุรี มีรายงานผู้ป่วยไข้เลือดออกสะสม (รง.506) จำนวน 664 ราย อัตราป่วย 76.42 ต่อประชากรแสนคน (ข้อมูลจากระบบรายงานเฝ้าระวังโรค 506 สำนักระบาดวิทยา ของสำนักระบาดวิทยากรมควบคุมโรค ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2561) อัตราป่วยสะสมเป็นอันดับ 9 ของประเทศ ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับคือ อำเภอบ้านคา ผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 10 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 39.87 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ อำเภอบางแพ มีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 16 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 35.77 ต่อแสนประชากร และอำเภอสวนผึ้ง มีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 18 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 34.58 ต่อแสนประชากร อำเภอที่มีผู้ป่วยสะสมสูงกว่าค่าเป้าหมายเดือนกุมภาพันธ์ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอบางแพ (กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561)

พื้นที่ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่าได้รับรายงานผู้ป่วยรายหมู่บ้านจำแนกรายสัปดาห์ระบาดวิทยา (วันที่ 21 มกราคม ถึง 24 กุมภาพันธ์ 2561) หมู่บ้านที่ต้องเร่งรัดดำเนินการอย่างเข้มข้น (มีผู้ป่วยตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ใน 4 สัปดาห์) พบว่า ในอำเภोजอมบึง ตำบลแก้มอัน หมู่ 3 และ 10 มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 2 และ 3 รายตามลำดับ (กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรม ชาติ ศรีสุข และวุฒิชัย ประภาภิตติรัตน์ (2556) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของชุมชน ก่อนและหลังได้รับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่อง โรคไข้เลือดออก, ทักษะในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก, การปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนและหลังได้รับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สูงกว่าก่อนได้รับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องศรี พูลทรัพย์ และคณะ (2558) ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และพบว่า หลังการศึกษา อสม. มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงรับรู้ความรุนแรงรับรู้ประโยชน์และมีพฤติกรรม การป้องกัน

ใช้เลือดออกอยู่ในระดับสูง การรับรู้โอกาสเสี่ยงรับรู้ ความรุนแรงและรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกัน
ใช้เลือดออก และกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคใช้เลือดออกของ อสม. ได้แก่ จัดอบรมฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง สื่อ
ช่วยสอนวิธีต่าง ๆ และการสร้างความตระหนักของครอบครัวว่า การป้องกันโรคใช้เลือดออกเป็นหน้าที่ของทุกคน ปัจจัยสำคัญ
ที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมของ อสม.ในการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ได้แก่ ทักษะคติเชิงบวกต่อ
สถานการณ์โรคใช้เลือดออก การทำงานที่สอดคล้องกันของทีมสุขภาพ และความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมกรรมการ
ปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อป้องกันโรคใช้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริงจาก
สภาพปัญหาอุปสรรคดังที่กล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดการศึกษาครั้งนี้ ในพื้นที่ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี เพื่อ
เกิดการปรับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของโรคใช้เลือดออก
ให้มีความต่อเนื่อง สร้างการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคใช้เลือดออก และเกิดเป็นต้นแบบในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการ
ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคใช้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในพื้นที่ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดย
การทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ในพื้นที่ ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคใช้เลือดออก โดย
การทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบ มีส่วนร่วม กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรค
ใช้เลือดออก โดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 สถานภาพสมรส
  - 1.4 ระดับการศึกษา
  - 1.5 ระดับรายได้
  - 1.6 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน
2. ปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม
  - 2.1 ด้านทัศนคติ
  - 2.2 ด้านการมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรค
ใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน โดยการทำงานอย่างมีส่วน
ร่วมตามสภาพจริง ตำบลแก้มอัน
อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

4. สมมติฐานในการวิจัย

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

ถ้าให้ H_0 = สมมติฐานศูนย์

$H_0: \rho = 0$ (ตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน)

$H_A: \rho > 0$ (ตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกัน)

สมมติฐานทางสถิติ จึงเขียนได้ว่า

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_A: \rho > 0$$

4.2 ปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

ถ้าให้ H_0 = สมมติฐานศูนย์

$H_0: \rho = 0$ (ตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน)

$H_A: \rho > 0$ (ตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกัน)

สมมติฐานทางสถิติ จึงเขียนได้ว่า

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_A: \rho > 0$$

5. วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Study)

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบใช้ความน่าจะเป็นแบบการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) กำหนดโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ในการศึกษาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกคนที่อยู่ในการดูแลของ รพ.สต.แก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี จาก จำนวน 202 คน วิธีคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ $n = N/1+N(e^2)$ คำนวณ $202 / 1+202(0.05^2) = 135$ คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี เก็บข้อมูลจริงได้ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 56

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ต.แก้มอัน อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 ปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย แรงจูงใจในการยอมรับนับถือ แรงจูงใจในความสำเร็จของการทำงาน,ทัศนคติ ความสัมพันธ์ในการทำงาน และ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรง (Validity) โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.86 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) ใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มที่ทำการศึกษาก่อนจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่น 0.93

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ โดยศึกษาข้อมูลสภาพปัญหา โดยการสำรวจพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ อสม. โดยใช้แบบประเมิน สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ อสม. นำผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกในกลุ่ม อสม. มาเป็นข้อมูลในการประชุมวิเคราะห์และทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริงของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

5.4 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้มีการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ของการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัยมีสิทธิในการไม่เข้าร่วมวิจัย หรือขอถอนตัวออกจากการวิจัยได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ พร้อมทั้งให้ความมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบประเมินปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ตำบลแก้มอัน อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี เข้ากระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) และ ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไป และใช้สถิติเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Study) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอผลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมและพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของ อสม. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

6. ผลการวิจัย

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า เพศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 63 คน (ร้อยละ 84) อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 20) สภาพสมรรถของของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสถานะหม้าย เป็นจำนวน 21 คน (ร้อยละ 28) รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพียงพอ เป็นจำนวน 38 คน (ร้อยละ 16) ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน (ร้อยละ 53.3) และอายุการทำงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 6-10 ปี จำนวน 31 คน (ร้อยละ 41.1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	75	100
ชาย	12	16
หญิง	63	84
อายุ	75	100
20-30 ปี	4	5.3
31-40 ปี	21	28
41-50 ปี	14	18.7
51-60 ปี	15	20
61-70 ปี	8	10.7
ไม่ได้ใส่อายุ	13	17.3
รายได้ต่อเดือน	75	100
เพียงพอ	38	16
ไม่เพียงพอ	37	84
ระดับการศึกษา	75	100
ไม่ได้เรียน	1	1.3
ประถมศึกษา	40	53.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	18.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	15	20
อนุปริญญา/ปวส	2	2.7
ปริญญา	3	4
สถานภาพสมรส	75	100
โสด	11	14.7
หม้าย	21	28
หย่า	11	14.7
แยก	13	17.3
สมรส	19	25.3
อายุการทำงาน	75	100
0-5 ปี	15	20
6-10 ปี	31	41.3
11-15 ปี	11	14.7
มากกว่า 15 ปี	18	24

6.2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับ พฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ การศึกษา และอายุการทำงานในระดับน้อยมากอย่างไม่มีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ด้านทัศนคติ

มีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ การศึกษา และอายุการทำงานในระดับน้อยมากอย่างไม่มีนัยสำคัญ ด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาที่สูงจะทำให้การมีส่วนร่วมลดลง

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก

ปัจจัยส่วนบุคคล	SD	r	sig
พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน			
อายุ	2.54027	0.209	0.72
อาชีพ	1.10397	-0.053	0.621
สถานภาพ	1.25734	-0.135	0.248
รายได้	0.49320	-0.105	0.370
การศึกษา	0.90544	-0.034	0.773
ปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม ด้านทัศนคติ			
อายุ	2.54027	0.41	0.728
อาชีพ	1.10397	-0.004	0.973
สถานภาพ	1.25734	-0.018	0.881
รายได้	0.49320	-0.124	0.291
การศึกษา	0.90544	0.15	0.897
อายุการทำงาน	0.99422	- 0.21	0.861
อายุ	2.54027	0.41	0.728
ปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วม			
อายุ	2.54027	0.203	0.080
อาชีพ	1.10397	-0.083	0.479
สถานภาพ	1.25734	-0.136	0.245
รายได้	0.49320	0.069	0.557
การศึกษา	0.90544	-0.231	0.046
อายุการทำงาน	0.99422	- 0.038	0.749

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้สรุปผลได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริงของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านพบว่า พฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ การศึกษา และอายุการทำงานในระดับน้อยมากอย่างไม่มีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านพบว่า การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญการศึกษาที่สูงจะทำให้การมีส่วนร่วมลดลง

จากผลการศึกษาศาสามารถอภิปรายได้ว่า การปฏิบัติงานด้านการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกคนและการสนับสนุนจากองค์กร บุคคลที่มีอายุมากนั้นย่อมมีวุฒิภาวะในการติดต่อประสานงาน และการดำเนินงานที่แตกต่างจากผู้มีประสบการณ์หรืออายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ ระดับต่ำกับการปฏิบัติงานสาธารณสุข อย่างไรก็ตามผลการศึกษหลายเรื่องได้ระบุว่า ปัจจัยสนับสนุนที่ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกคือ องค์กรการ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และการจัดการ จึงกล่าวได้ว่าไม่ว่าจะเป็นวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน การขับเคลื่อนงานจะขาดบุคลากรในการทำงานไม่ได้ อีกทั้งการวางแผนการ ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานด้วยการจัดการที่มีคุณภาพภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกคนย่อมทำให้การดำเนินการประสบความสำเร็จได้อย่างดี โดยการสร้างการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึง (1) การให้ข้อมูล ข่าวสาร (Inform) (2) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) (3) การเกี่ยวข้อง (Involve) (4) ความร่วมมือ (Collaboration) และ (5) การ เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) ย่อมจะทำให้ผลการทำงานแบบมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จในที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ควรมีนโยบายการมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาและใช้ทุนและศักยภาพในชุมชนช่วยทำให้พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง

8.2 ควรดำเนินการวิจัยโดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมโดยนำปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมตามสภาพจริง

9. เอกสารอ้างอิง

- ชาติ ศรีสุข และวุฒิชัย ประภาภิตติรัตน์. (2556). ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุม โรคไข้เลือดออก บ้านวังกรด ตำบลสำโรงชัย อำเภอสทิงพระ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 3 (5), 97-108.
- ผ่องศรี พูลทรัพย์, รัชณี ครองระวะ, ภิรมย์ ลีสุวรรณ และบรรณชารณ หิรัญเคราะห์. (2558). การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง *รพ.สต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี. วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 25 (2), 206-218.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี. *สถานการณ์ไข้เลือดออก*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.rbpho.moph.go.th/download-doc.php?url=upload-file/doc/files/05032018-064307-9828.p df&filename=05032018-064307-9828.pdf&title=7.4.1>
- สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง. *ระบาดวิทยาของโรคไข้เลือดออก*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.thaivbd.org/n/contents/view/324798>
- สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง. *สถานการณ์ไข้เลือดออกในประเทศไทย ปี 2561 สัปดาห์ที่ 28*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.thaivbd.org/n/histories/view/2864>
- สำนักโรคติดต่อฯ. *ระบบเฝ้าระวังโรค (รายงาน 506) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.boe.moph.go.th/boedb/surdata/index.php> (เอกสารดาวน์โหลด)